

Keywords: *benefits, advantages, services, gift items, anti-corruption legislation.*

Стаття надійшла до редакції 22.04.2020 р.

УДК 343.2.01: 351.74

І. Ф. Хараберюш

СПЕЦІАЛЬНА ТЕХНІКА В АДМІНІСТРАТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

У статті розглядається спеціальна техніка, що використовується в адміністративній діяльності правоохоронних органів. Підкреслено, що суттєве значення у процесі демократичного становлення держави та ефективної адміністративної діяльності правоохоронних органів відіграють науково-технічні засоби, що узагальнено визначаються як організаційна техніка. Наводяться чинники, що підкреслюють необхідність використання організаційної техніки в адміністративній діяльності правоохоронних органів. Надається визначення поняття «організаційна техніка». Для визначення обсягу поняття «організаційна техніка» застосовується метод вибору критерію. Згідно обраних критеріїв досліджена системно-структурна будова організаційної техніки правоохоронних органів. Основою систематизації організаційної техніки слугує ієрархічна структура підрозділів правоохоронних органів, що здійснюють адміністративну діяльність. Доведено, що визначальною вимогою чинного законодавства до засобів організаційної техніки є необхідність здійснення їх сертифікації та періодичної перевірки.

Ключові слова: *спеціальна техніка, адміністративна діяльність, організаційна техніка, система, сертифікація.*

DOI 10.34079/2226-3047-2020-10-19-42-51

Постановка проблеми. Наявність правопорушень та їх деструктивний вплив на майже всі процеси, що відбуваються в державі, спонукає державні правоохоронні органи постійно вдосконалювати методи та заходи протидії цим негативним явищам.

Така реакція правоохоронних органів необхідна для забезпечення публічної та особистої безпеки всього суспільства в цілому. Безвідповідальне ігнорування навіть незначних адміністративних порушень з боку правоохоронних органів призводить до зниження довіри щодо системи захисту громадян, правового нігілізму, росту злочинності та інших пов'язаних з цим негативних соціальних явищ.

Становлення України як демократичної, соціальної, правової держави значною мірою залежить від стабільності суспільних відносин, захищеності прав, свобод і інтересів людини та вимагає ефективної роботи правоохоронних органів. Зміст адміністративної діяльності правоохоронних органів полягає в виконанні обов'язків з охорони публічної безпеки і порядку, протидії злочинності та попередження правопорушень, а також створенні умов для реалізації приватними особами своїх прав і законних інтересів [1, с. 8]. Суттєве значення у процесі демократичного становлення держави та ефективної адміністративної діяльності правоохоронних органів відіграють науково-технічні засоби, що нами узагальнено визначаються як *спеціальна техніка правоохоронних органів.*

Міждисциплінарна юридична категорія «спеціальна техніка правоохоронних органів» [2] об'єднує усі технічні засоби, які використовуються в діяльності правоохоронних органів, та поділяється відповідно до їх професійної спрямованості на криміналістичну (слідча діяльність), оперативну (оперативно-розшукова діяльність) та організаційну (адміністративна діяльність).

Якщо криміналістична та оперативна техніка мають досить розвинену систему досліджень та сформувались як категорії окремих юридичних наук – організаційна техніка такої системи не має і потребує окремого розгляду.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженнями використання науково-технічних засобів в правоохоронній діяльності займалися П.П. Артеменко, О.М. Бандурка, Р.С. Белкін, В.В. Бірюков, О.Г. Волеводз, В.О. Глушков, Д.В. Гребельський, В.І. Декшне, О.Ф. Долженков, П.А. Єрмаков, В.П. Захаров, І.О. Ієрусалимов, І.П. Козаченко, Є.Д. Лук'янчиков, С.С. Овчинський, Ю.Ю. Орлов, В.Л. Ортинський, Ю.О. Пілюков, М.А. Погорецький, О.О. Пунда, М.В. Салтевський, Е.Ф. Толмачев та багато інших учених. Але досі немає чіткої понятійної та структурної визначеності спеціальної техніки, яка використовується в адміністративній діяльності, окреслення її системи, тлумачення її як юридичної категорії.

Мета статті – окреслити місце спеціальної техніки, що використовується в адміністративній діяльності, визначити її систему, надати загальну характеристику організаційній техніці та описати її класифікацію.

Виклад основного матеріалу. Однією зі складових правоохоронної діяльності органів поліції є адміністративна діяльність, яка вирізняється за обсягом і змістом виконуваних завдань відповідними органами та підрозділами поліції. Адміністративна діяльність здійснюється за допомогою адміністративно-правових засобів і спрямована на охорону публічного порядку, забезпечення публічної безпеки [3, с. 3]. Одним з дієвих засобів реалізації адміністративної діяльності є спеціальна техніка правоохоронних органів.

Необхідність застосування спеціальної техніки в діяльності правоохоронних органів України і в адміністративній діяльності зокрема зумовлена багатьма чинниками:

- використання спеціальної техніки суттєво розширює фізичні можливості людини, що у свою чергу підвищує продуктивність службової та соціальної діяльності співробітників у всіх сферах функціонування правоохоронних органів;
- застосування спеціальної техніки в процесі удосконалення інформаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів, всієї інформаційної інфраструктури правоохоронних органів України призводить до підвищення оперативності управлінських рішень, оптимальної чисельності підрозділів правоохоронних органів;
- у процесі діяльності правоохоронних органів з попередження злочинів, збору первинних даних, застосування спеціальної техніки дає можливість уникати впливів суб'єктивних факторів та суттєво підвищує рівень об'єктивності таких даних;
- використання спеціальних технічних систем дозволяє суттєво підвищити надійність окремих безперервних функцій діяльності правоохоронних органів (охоронні системи, системи сигналізації, системи відеоспостереження тощо);
- ефективна протидія сучасним злочинним угрупованням, нейтралізація та попередження їх діяльності сьогодні неможлива без спеціальної техніки, що є наслідком високої технічної оснащеності таких угруповань [4, с. 7].

Ми раніше доводили, що поняття «спеціальна техніка» є родовим, і найбільш доцільним є класифікувати її за напрямками діяльності, чому також сприяє система чинного законодавства, що регулює використання спеціальної техніки різними

службами. Таким чином, спеціальну техніку можна класифікувати щодо оперативно-розшукової, слідчої та адміністративної діяльності [5, с. 26].

Однак, визнаючи такий поділ спеціальної техніки за напрямком діяльності правоохоронних органів, науковці в подальшому не досліджують системно понятійно-структурний комплекс щодо спеціальної техніки взагалі і організаційної техніки зокрема. Окремі науковці визначають спеціальну техніку як систему технічних засобів і відповідних тактичних прийомів, які застосовуються органами внутрішніх справ при умові суворого додержання законності в боротьбі із злочинністю, забезпеченні громадського порядку та виконання інших, покладених на них функцій. При цьому до технічних засобів вони відносять сім основних класів: засоби зв'язку; засоби сигналізації та промислового телебачення; оперативно-технічні засоби (засоби негласної фотозйомки та відеозапису, засоби негласного звукозапису, пошукові прилади; прилади нічного спостереження; спеціальні хімічні речовини); засоби розвідки та технічного захисту інформації; криміналістична техніка; інформаційні системи; засоби індивідуального захисту та активної оборони [6, с. 5.]. В цьому визначенні спеціальної техніки простежуються основні напрямки використання технічних засобів в діяльності органів внутрішніх справ, але немає чіткої класифікації цих засобів, що використовуються в адміністративній діяльності.

Окремі науковці розглядають спеціальну техніку в межах усіх правоохоронних органів [7, с. 5; 8, с. 6.; 9, с. 10], але також не доводять до логічного завершення юридичну дефініцію, що нами розглядається.

В роботах науковців іноді зустрічається визначення техніки, що використовується в адміністративній діяльності, – це сукупність технічних засобів, що застосовуються гласно, з метою забезпечення охорони громадського порядку та громадської безпеки. Технічні засоби, пристрої і прийоми їх застосування розробляються або пристосовуються залежно від напрямку адміністративної діяльності органів внутрішніх справ і цілей їх застосування. До них відносяться засоби організаційної техніки, спеціальні транспортні засоби, технічні засоби регулювання дорожнього руху та ін. Застосування цієї техніки регулюється нормами адміністративного права [10, с. 6]. В цій роботі також присутня невизначеність стосовно системи організаційної техніки та її чіткої класифікації.

Питання щодо особливості використання спеціальної техніки в адміністративній діяльності правоохоронних органів ми спробуємо розглянути, спираючись на зміст адміністративної діяльності поліції, що полягає в виконанні обов'язків із забезпечення публічної безпеки і порядку, боротьби із злочинністю та попередження правопорушень, а також створенні умов для реалізації приватними особами своїх прав і законних інтересів. Адміністративна діяльність поліції поділяється на два види:

1) внутрішньосистемну. Внутрішньосистемна адміністративна діяльність спрямована на забезпечення ефективного функціонування усіх підрозділів і служб, чіткої роботи співробітників, а також раціональне використання сил і засобів. Вона включає в себе: визначення структури, штатів, планування роботи, контроль і перевірку виконання, поширення позитивного досвіду, розстановку та виховання кадрів, атестацію співробітників, діловодство. Ця діяльність поширюється на підпорядковані підрозділи та має допоміжний характер відносно зовнішньої.

2) зовнішню (правоохоронну). Зовнішня адміністративна діяльність виходить за межі системи поліції та поширюється на непідпорядковані їй державні та громадські організації, а також на громадян. Розрізняють такі її напрями:

- охорона публічного порядку;

- забезпечення публічної безпеки (правил дозвільної системи, безпеки дорожнього руху тощо);

- охорона власності;
- ліцензійна робота;
- охорона, утримання та конвоювання осіб;
- функціонування спеціальних установ поліції;
- профілактична робота [1, с. 10].

Для визначення обсягу поняття «організаційна техніка» ми застосуємо метод вибору критерію. При формулюванні визначення організаційної техніки за основу ми беремо такі ознаки:

- тлумачення дефініції «організація» (від грец. ὄργανον – інструмент) як цільове досягнення певної мети. Під терміном «техніка» розуміється, по-перше, сукупність засобів праці, знарядь, за допомогою яких створюють що-небудь, по-друге, безпосередньо самі машини, знаряддя, пристрої та, по-третє, сукупність знань, засобів, способів, прийомів, використовуваних в якій-небудь справ [11, с. 795]. «Спеціальність» організаційної техніки в даному випадку визначається її цільовою призначеністю [2] і дозволяє із загального арсеналу науково-технічних засобів виділити засоби й методи, що забезпечують рішення завдань адміністративної діяльності правоохоронних органів;

- вимоги, що пред'являються до використання організаційно-технічних засобів. В силу специфіки застосування до них пред'являються такі вимоги, як наукова обґрунтованість, що повинно забезпечуватися системою державних стандартів та сертифікації відповідного обладнання; надійність, тобто спроможність тривалої роботи (в тому числі і в автономному режимі) в будь-яких кліматичних і погодних умовах; безпека, тобто незавдання шкоди життю і здоров'ю людей та довкіллю тощо;

- суб'єкт застосування, в якості якого виступають правоохоронні органи, що реалізують адміністративну функцію. В даному випадку в якості суб'єктів ми розглядаємо відповідні органи та підрозділами поліції, які виконують адміністративну діяльність, що вирізняється за обсягом і змістом виконуваних завдань. Законом України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 та Положенням про Національну поліцію від 28.10.2015 визначенні основні заходи, що вживають органи Національної поліції України в рамках адміністративної діяльності;

- умови застосування організаційної техніки. Організаційно-технічні засоби можна підрозділити стосовно напрямків адміністративної діяльності, що реалізуються згідно з нормами адміністративного права (по лінії служб охорони громадського порядку, охорони об'єктів тощо);

- спрямованість застосування організаційної техніки на реалізацію функцій охорони публічного порядку, забезпечення публічної безпеки, охорони власності, профілактичної роботи тощо.

Спираючись на визнання дефініції «спеціальна техніка» як узагальнюючого, родового поняття, ми можемо стверджувати, що організаційна техніка – це спеціальна техніка, що використовується в адміністративній діяльності. Її можна визначити як *сукупність організаційно-технічних засобів та методів їх правомірного використання з метою виконання правоохоронними органами завдань адміністративної діяльності*. До організаційно-технічних засобів, відповідно до цього визначення, відносяться – *технічні, програмно-технічні та програмні засоби, спеціальні пристрої, речовини, автоматизовані та інтелектуальні системи*. Методи застосування організаційної техніки – це *науково обґрунтовані тактичні прийоми, способи та інформаційні технології*.

Подальшим розвитком нашого дослідження повинно бути визначення системно-структурної будови організаційної техніки правоохоронних органів як наукової категорії згідно обраних критеріїв.

Для цього звернемося до класичної теорії організації. Значну роль в її розвитку відіграв німецький соціолог М. Вебер, який описав ідеальну організаційну структуру, яка уможливує оптимізацію роботи усього структурного об'єднання (наприклад, правоохоронного органу). Він вважав, що такі основні елементи організаційної структури, як: поділ праці за функціональною спеціалізацією, ієрархічна система розподілу влади, формалізована система процедур, правил і норм для визначення прав й обов'язків працівників та їхньої поведінки в конкретних ситуаціях, наймання і просування працівників відповідно до їхньої компетентності й внутрішніх потреб, знеособленість відносин, забезпечать швидкість, точність, порядок, визначеність, безперервність і передбачуваність діяльності структурного об'єднання. Система, побудована відповідно до цих принципів, отримала назву ієрархічної структури [12]. Відповідно до пп. 3.5.1 ДСТУ ISO 9000 «Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів», система – це сукупність взаємопов'язаних або взаємодійних елементів. Стандартизація сприяє поєднанню організаційних елементів в нашому випадку правоохоронного органу, що виконує адміністративні функції, системотвірними взаємозв'язками, тим самим створюючи передумови для виникнення синергічного ефекту [13, с. 19-20]. Ієрархічна структура підрозділів правоохоронних органів, що здійснюють адміністративну діяльність (в основному поліції), слугуватиме основою систематизації організаційної техніки.

За аналогією зі спеціальною технікою організаційна техніка як галузь знань є сукупністю знань, що перебувають у певній послідовності щодо їхньої значущості, взаємозв'язку та відношення. Як і кожна наука, організаційна техніка має свою систему яка формувалась впродовж певного часу і потребує чіткого визначення з урахуванням вимог сьогодення [2].

Користуючись дедуктивним методом, ми можемо стверджувати, що систему організаційної техніки, як розділу спеціальної техніки правоохоронних органів, складають елементи, до яких входять *загальні положення та галузі організаційної техніки*. Загальні положення повинні визначати основні поняття, систему, принципи використання, завдання організаційної техніки, загальну характеристику засобів організаційної техніки, прийомів і способів їх застосування, правову регламентацію при вирішенні завдань адміністративної діяльності.

Галузі організаційної техніки правоохоронних органів повинні складатись з основних напрямків її використання в адміністративній діяльності. За напрямками використання вона може розглядатися стосовно управління діяльністю правоохоронних органів – *техніка управління*, охорони і забезпечення публічної безпеки – *техніка безпеки*, охорони власності – *охоронна техніка*.

Також засоби організаційної техніки, ми вважаємо, можуть класифікуватись за такими критеріями: *джерело походження; призначення*.

Стосовно джерел походження засоби організаційної техніки можна поділити на три великі групи: загального застосування (приспосовані), загального застосування з незначною доробкою (модифіковані) і спеціально розроблені (унікальні).

За призначенням організаційно-технічні засоби можна розглядати, ураховуючи їх технічні можливості, які використовуються для реалізації адміністративних форм діяльності правоохоронних органів. За призначенням вони, ми вважаємо, поділяються на: засоби фіксації інформації; засоби організації управління (засоби зв'язку, підсилення мови, системи збору, накопичення та аналізу інформації тощо); технічні

засоби охорони; пошукову техніку; засоби спостереження та контролю; засоби захисту тощо.

З урахуванням того, що нами загальна характеристика спеціальної техніки правоохоронних органів і її складових розглядалась раніше [2; 5; 14; 15] ми більш детально зупинимось на галузях організаційної техніки.

Адміністративне право як складова частина правової системи держави характеризується насамперед тим, що воно виступає регулятором особливої категорії суспільних відносин, а саме: відносин, які складаються у сфері державного управління. Сам термін «адміністративне» у перекладі з латинської означає «управління». Тому словосполучення «адміністративне право» цілком закономірно можна трактувати як «управлінське право», а термін «адміністративна діяльність правоохоронних органів» – як «управлінська діяльність правоохоронних органів». Термін «управління» у буквальному розумінні означає діяльність з керівництва чимось. У довідковій літературі є кілька визначень сутності управління. Найчастіше його розуміють як діяльність, що спрямовує і регулює суспільні відносини; сукупність приладів і механізмів, за допомогою яких приводять в рух машини; підрозділу в системі установи; вид синтаксичної залежності тощо [16, с. 6].

Система управління правоохоронними органами як і кожна система управління має чотири елементи: суб'єкт управління – той, хто керує; об'єкт управління – те, що керується суб'єктом управління; прямий зв'язок – це вплив суб'єкта на об'єкт управління; зворотній зв'язок – це інформування об'єктом управління у відповідній формі про сприйняття чи неприйняття керуючого впливу суб'єкта управління. В цій системі канали прямого і зворотного зв'язку організують засоби забезпечення управлінської діяльності – техніка управління.

Техніка управління призначена для забезпечення безперебійного зв'язку суб'єкта і об'єкта управління. До її складу, ми вважаємо, відносяться: *засоби зв'язку, підсилення мови, відеоспостереження, інформаційні та інтелектуальні системи.*

У тлумачному словнику української мови зазначається, що «публічний» – це той, що має місце в присутності людей, публіки; призначений для відвідування чи користування широкими масами; прилюдний; громадський [17, с. 383]. А категорія «публічна безпека» відображає сучасні тенденції суспільного та державного розвитку у напрямі, що відповідає пріоритетності життя, здоров'я та особистої безпеки людини та громадянина, її благополуччя та добробуту [18, с. 85].

Так під публічною безпекою можна розуміти збереження правопорядку від загрозливих явищ і цінностей громадян, держави та суспільства в цілому, а також фактичний стан, який робить неможливим їх нормальне функціонування, реалізацію гарантованих законом прав, свобод та інтересів, збереження майна, здоров'я та життя людей [19, с. 743]. Ефективність охорони і забезпечення публічної безпеки багато в чому залежить від засобів, які гарантують безпеку особовому складу правоохоронних органів, що здійснює охорону громадського порядку, та дорожнього руху, а саме, від техніки безпеки.

До техніки безпеки ми можемо віднести: *спеціальні засоби, засоби фіксації та спостереження, засоби пошуку* [20, с. 164-206], *засоби контролю безпеки дорожнього руху* [21, с. 244-346].

Потребує пояснення підходи до окремих засобів контролю безпеки дорожнього руху та розповсюдження цих підходів на інші засоби організаційної техніки. Законодавчо регульовані засоби вимірювальної техніки, що використовуються для контролю безпеки дорожнього руху (алкотестери, газоаналізатори, вимірювачі швидкості, дефектоскопи тощо), у відповідності до Закону України «Про метрологію та

метрологічну діяльність» від 05.06.2014 р. № 1314-VI підлягають сертифікації (ст. 16) та періодичній повірці та повірці після ремонту (ст. 17). Тому єдиною та визначальною вимогою чинного законодавства до засобів вимірювальної техніки, які вже введено або планується ввести в експлуатацію, є необхідність здійснення їх сертифікації та періодичної повірки. Такий підхід, ми впевнені, необхідно розповсюдити на інші засоби спеціальної техніки правоохоронних органів взагалі та на засоби організаційної техніки зокрема.

Сутність застосування технічних засобів для охорони різних об'єктів досить проста. Вона полягає в обладнанні охоронюваного об'єкта приладами, здатними фіксувати будь-які несанкціоновані спроби проникнення на об'єкт або стати причиною пожежі на об'єкті і автоматично формувати сигнал оповіщення (тривоги) персоналу охорони, які визначаються нами як охоронна техніка.

Охоронна техніка – це сукупність сертифікованих охоронно-технічних засобів (охоронна сигналізація) і методів, які використовуються для виявлення, фіксації, дослідження, оцінки та використання інформації щодо охорони об'єктів.

Система охоронної техніки визначається за двома ознаками: за *галуззю застосування*; за *функціональним призначенням*. За галуззю застосування технічні засоби охоронної техніки поділяється на три групи: охоронні; пожежні; охоронно-пожежні. За функціональним призначенням вони поділяють на дві групи: технічні засоби виявлення (датчики), призначені для одержання інформації про стан контрольованого параметра; технічні засоби сповіщення, призначені для прийому, перетворення, передачі, зберігання, обробки і відображення інформації, яка надходить від датчиків [20, с. 230-231].

Висновки. Підсумовуючи, ми можемо стверджувати, що організаційна техніка – це сукупність організаційно-технічних засобів та методів їх правомірного використання з метою виконання правоохоронними органами завдань адміністративної діяльності. До організаційно-технічних засобів відносяться – технічні, програмно-технічні та програмні засоби, спеціальні пристрої, речовини, автоматизовані та інтелектуальні системи. Методи застосування організаційної техніки – це науково обґрунтовані тактичні прийоми, способи та інформаційні технології.

Систему організаційної техніки складають елементи, до яких входять загальні положення та галузі організаційної техніки. Загальні положення повинні визначати основні поняття, систему, принципи використання, завдання організаційної техніки, загальну характеристику засобів організаційної техніки, прийомів і способів їх застосування, правову регламентацію при вирішенні завдань адміністративної діяльності.

Галузі організаційної техніки правоохоронних органів повинні складатись з основних напрямків її використання в адміністративній діяльності. За напрямками використання вона може розглядатися стосовно управління діяльністю правоохоронних органів – техніка управління, охорони і забезпечення публічної безпеки – техніка безпеки, охорони власності – охоронна техніка.

Єдиною та визначальною вимогою чинного законодавства до засобів організаційної техніки, які вже введено або планується ввести в експлуатацію, є необхідність здійснення їх сертифікації та періодичної повірки.

Список використаної літератури

1. Адміністративна діяльність Національної поліції: навч. посіб. / за ред. В. А. Кулікова. – Київ : Освіта України, 2016. - 230 с. ; Administratyvna diialnist

Natsionalnoi politsii: navch. posib. / za red. V. A. Kulikova. – Kyiv : Osvita Ukrainy, 2016. - 230 s.

2. Хараберюш І. Ф. Спеціальна техніка правоохоронних органів як міждисциплінарна категорія юридичної науки [Електронний ресурс] / І. Ф. Хараберюш // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія : Право. - 2019. - № 1(19). - Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2019/n1/18hifkyn.pdf> ; Kharaberiush I. F. Spetsialna tekhnika pravookhoronnykh orhaniv yak mizhdystsyplynarna katehoriia yurydychnoi nauky [Elektronnyi resurs] / I. F. Kharaberiush // Chasopys Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriia : Pravo. - 2019. - № 1(19). - Rezhym dostupu : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2019/n1/18hifkyn.pdf>.

3. Адміністративна діяльність міліції : підруч. / за заг. ред. О. М. Бандурки. – Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004. – 448 с. ; Administratyvna diialnist militsii : pidruch. / za zah. red. O. M. Bandurky. – Kharkiv : Vyd-vo Nats. un-tu vnutr. sprav, 2004. – 448 s.

4. Бандурка О. М. Оперативно-розшукова діяльність : підруч. / О. М. Бандурка. - Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. - 336 с. ; Bandurka O. M. Operatyvno-rozshukova diialnist : pidruch. / O. M. Bandurka. - Kharkiv : Vyd-vo Nats. un-tu vnutr. sprav, 2002. - 336 s.

5. Хараберюш І. Ф. Протидія злочинності засобами спеціальної техніки: концептуальний підхід : моногр. / І. Ф. Хараберюш. – Донецьк : Ноулідж, Донец. Відділення, 2011. - 362 с. ; Kharaberiush I. F. Protydiia zlochynnosti zasobamy spetsialnoi tekhniky: kontseptualnyi pidkhid : monohr. / I. F. Kharaberiush. – Donetsk : Noulidzh, Donets. Viddilennia, 2011. - 362 s.

6. Мукоїда Р. В. Спеціальна техніка в органах внутрішніх справ : навч. посіб. / Р. В. Мукоїда, А. О. Шелехов; за заг. ред. С. В. Кузніченка. – Одеса : ОДУВС, 2013. - 134 с. ; Mukoida R. V. Spetsialna tekhnika v orhanakh vnutrishnikh sprav : navch. posib. / R. V. Mukoida, A. O. Shelekhov; za zah. red. S. V. Kuznichenka. – Odesa : ODUVS, 2013. - 134 s.

7. Специальная техника правоохранительных органов : учеб. пособ. / сост. Е. Р. Пудаков, Р. Р. Яппаров. - Уфа : Башкирский институт социальных технологий, 2017. - 239 с. ; Spetsialnaya tekhnika pravookhranitelnykh organov : ucheb. posob. / sost. Ye. R. Pudakov, R. R. Yapparov. - Ufa : Bashkirskiy institut sotsialnykh tekhnologiy, 2017. - 239 s.

8. Леонов С. Н. Специальная техника правоохранительных органов : курс лекций / С. Н. Леонов, В. Г. Попов. – Томск : Кузбасский институт ФСИН России, Томский филиал, 2010. - 271 с. ; Leonov S. N. Spetsialnaya tekhnika pravookhranitelnykh organov : kurs lektsiy / S. N. Leonov, V. G. Popov. – Tomsk : Kuzbasskiy institut FSIN Rossii, Tomskiy filial, 2010. - 271 s.

9. Быстряков Е. Н. Специальная техника : учебн. пособ. / Е. Н. Быстряков, М. В. Савельева, А. Б. Смушкин. – Москва : Юстиция, 2018. - 252 с. ; Bystryakov Ye. N. Spetsialnaya tekhnika : uchebn. posob. / Ye. N. Bystryakov, M. V. Saveleva, A. B. Smushkin. – Moskva : Yustitsiya, 2018. - 252 s.

10. Кемпф В. А. Основы применения специальной техники в профессиональной деятельности сотрудника полиции : учеб. пособ. / В. А. Кемпф. - Барнаул : Барнаульский юридический ин-т МВД России, 2016. - 69 с. ; Kempf V. A. Osnovy primeneniya spetsialnoy tekhniki v professionalnoy deyatelnosti sotrudnika politsii : ucheb. posob. / V. A. Kempf. - Barnaul : Barnaulskiy yuridicheskiy in-t MVD Rossii, 2016. - 69 s.

11. Ожегов С. И. Словарь русского языка: 70000 слов / С. И. Ожегов; под ред. Н. Ю. Шведовой. - 22-е изд., стер. – Москва : Рус. яз., 1990. – 921 с. ; Ozhegov S. I.

Slovar russkogo yazyka: 70000 slov / S. I. Ozhegov; pod red. N. Yu. Shvedovoy. - 22-e izd., ster. - Moskva : Rus. yaz., 1990. - 921 s.

12. Вебер М. Избранные произведения : пер. с нем. / М. Вебер. - Москва : Прогресс, 1990. - 808 с. ; Veber M. Izbrannye proizvedeniya : per. s nem. / M. Veber. - Moskva : Progress, 1990. - 808 s.

13. Новаківський І. І. Система управління підприємства в інформаційному суспільстві : дис. ... докт. економ. наук : спец. 08.00.04 / Ігор Іванович Новаківський; Національний університет «Львівська політехніка». - Львів, 2017. - 494 с. ; Novakivskiy I. I. Systema upravlinnia pidpriemstva v informatiinomu suspilstvi : dys. ... dokt. ekonom. nauk : spets. 08.00.04 / Ihor Ivanovych Novakivskiy; Natsionalnyi universytet «Lvivska politehnika». - Lviv, 2017. - 494 s.

14. Хараберюш І. Ф. Використання спеціальної техніки щодо протидії злочинності в Україні: теоретичні, правові та організаційні аспекти : моногр. / І. Ф. Хараберюш. - Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. - 284 с. ; Kharaberiush I. F. Vykorystannia spetsialnoi tekhniky shchodo protydii zlochynnosti v Ukraini: teoretychni, pravovi ta orhanizatsiini aspekty : monohr. / I. F. Kharaberiush. - Lviv : Lvivskiy derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav, 2011. - 284 s.

15. Хараберюш І. Ф. Спеціальна техніка правоохоронних органів: поняття та система / І. Ф. Хараберюш // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Право. - 2019. - Вип. 17. - С. 32-40. ; Kharaberiush I. F. Spetsialna tekhnika pravookhoronnikh orhaniv: poniattia ta systema / I. F. Kharaberiush // Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Serii : Pravo. - 2019. - Vyp. 17. - S. 32-40.

16. Колпаков В. К. Адміністративне право України [Електронний ресурс] : навч. посіб. / В. К. Колпаков. - Київ : Юрінком Інтер, 2004. - 544 с. - Режим доступу : <http://www.info-library.com.ua/books-text-7900.html> ; Kolpakov V. K. Administratyvne pravo Ukrainy [Elektronnyi resurs] : navch. posib. / V. K. Kolpakov. - Kyiv : Yurinkom Inter, 2004. - 544 s. - Rezhym dostupu : <http://www.info-library.com.ua/books-text-7900.html>.

17. Словник української мови : в 11-ти т. / редкол. : І. К. Білодід (голова) та ін.. - Київ : Наук. думка 1977. - Т. 8 : Природа-Ряхтливий. - 927 с. ; Slovnyk ukrainskoi movy : v 11-ty t. / redkol. : I. K. Bilodid (holova) ta in.. - Kyiv : Nauk. dumka 1977. - T. 8 : Pryroda-Riakhtlyvui. - 927 s.

18. Батраченко О. В. Поняття та ознаки публічної безпеки та порядку як об'єктів адміністративно-правової охорони / О. В. Батраченко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. - 2014. - Вип. 29(2.3). - С. 84-86. ; Batrachenko O. V. Poniattia ta oznaky publichnoi bezpeky ta poriadku yak obektiv administratyvno-pravovoi okhorony / O. V. Batrachenko // Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii : Pravo. - 2014. - Vyp. 29(2.3). - S. 84-86.

19. Проневич О. С. Роль і місце поліції в системі органів публічної адміністрації Польщі [Електронний ресурс] / О. С. Проневич // Форум права. - 2010. - № 4. - С. 741-747. - Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2010_4_118 ; Pronevych O. S. Rol i mistse politsii v systemi orhaniv publichnoi administratsii Polshchi [Elektronnyi resurs] / O. S. Pronevych // Forum prava. - 2010. - № 4. - S. 741-747. - Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2010_4_118.

20. Хараберюш І. Ф. Спеціальна техніка в правоохоронній діяльності: навч. посіб. / І. Ф. Хараберюш. - Маріуполь : МДУ, 2017. - 311 с. ; Kharaberiush I. F. Spetsialna tekhnika v pravookhoronni diialnosti: navch. posib. / I. F. Kharaberiush. - Mariupol : MDU, 2017. - 311 s.

21. Спеціальна техніка : підруч. / за ред. І. С. Керницький. – Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2010.– 354 с. ; Spetsialna tekhnika : pidruch. / za red. I. S. Kernytskyi. – Lviv : Lviv. derzh. un-t vnutr. sprav, 2010.– 354 s.

I.F. Kharaberiush

SPECIAL EQUIPMENT IN ADMINISTRATIVE ACTIVITIES OF LAW ENFORCEMENT BODIES

The article considers special equipment used in the administrative activities of law enforcement agencies, which is defined as organizational equipment. It is emphasized that the scientific and technical means, which we generally define as organizational equipment, play a significant role in the process of democratic formation of the state and effective administrative activity of law enforcement agencies. Factors emphasizing the need to use organizational equipment in the administrative activities of law enforcement agencies are presented. Organizational technology is seen as a means of law enforcement in general. The definition of the concept of "organizational technique" is given. The method of criterion selection is used to determine the scope of the concept of "organizational technique". According to the selected criteria the system-structural structure of organizational equipment of law enforcement agencies is investigated. To determine the system-structural structure of the organizational equipment of law enforcement agencies as a scientific category, the classical theory of organization was chosen. The basis for the system atization of organizational equipment is the hierarchical structure of law enforcement agencies engaged in administrative activities. It is proved that the defining requirement of the current legislation to the means of organizational equipment is the need for their certification and periodic verification.

Keywords: special equipment, administrative activity, organizational equipment, system, certification.

Стаття надійшла до редакції 23.04.2020 р.

УДК 342.7

**М. Л. Шелухін,
О. А. Любчик**

ПРО КОНСТИТУЦІЙНІСТЬ ЗАКОНУ, АБО ЧИ МОЖУТЬ УКРАЇНЦІ ЛІКУВАТИСЬ?

У статті досліджуються законність прийняття та наслідки запровадження у дію Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення». На підставі аналізу норм міжнародного права, Конституції України та рішень Конституційного Суду України обґрунтовується тезис про неконституційність цього закону та аналізуються негативні наслідки його запровадження в життя українського суспільства. Порівнюються поняття медичної допомоги та медичної послуги. Аналізуються негативні наслідки запровадження